

SZMODIS BORBÁLA

Történelem

BA, 5. félév

Eötvös Loránd Tudományegyetem

Bölcsészettudományi Kar

Témavezető:Schweininger Péter
egyetemi tanársegéd, ELTE BTK**HÁZASSÁGOK DEMOGRÁFIÁJA SZOMÓD TELEPÜLÉSEN,
1763-1895*****Kulcsszavak:** Szomód; házasságok; szezonális; életkor*

Dolgozatom Szomód település házasságkötéseivel foglalkozik két szempont, a szezonális és az első házasságukat kötő menyasszonyok és vőlegények életkora alapján. A község két felekezet – katolikus és református –, illetve két etnikum – magyar és német – együttélése miatt jelent alkalmas helyszínt a vizsgálatokhoz. A török háborúk következtében elnéptelenedett településre a Tisza-vidékről érkezett reformátusok költöztek le. Ide telepítette le gróf Esterházy József a katolikus németeket, amellyel elkezdődött a két felekezet és nemzetiség máig tartó együttélése.

A történettudományban történeti demográfia marginális területet foglal el, kevesen művelik, éppúgy, mint a lokális vizsgálatokat, amely mélyfúrások nagyban árnyalhatják a korszak társadalomtörténetéről alkotott képünket, ezekbe vizsgálatom ezekbe a törekvésekbe kíván bekapcsolódni.

A vizsgált időintervallum kezdő és záró időpontja a forrásadottságok alapján került kiválasztásra. Ez időszak 1763-ban, a település katolikus anyakönyvezésének megindulásával kezdődik és 1895-ben, a polgári anyakönyvezés bevezetésével fejeződik be. Dolgozatom forrásbázisát Szomód település katolikus és református házassági anyakönyvei jelentették, de az esettanulmányok elkészítéséhez a többi anyakönyvtípus is segítségemre volt.

A kutatás eredményeképpen megállapítható, hogy a szomódi házasságkötések nagy arányban a hagyományos szezonális szerint mentek végbe, kivételt az adventi tilalmi időszak be nem tartása jelentett. A katolikusok életkorai az első házasságkötéskor megegyeznek a Hajnal-tézis szerint Európa keleti felének jellemzőivel, a reformátusoké azonban néhány évvel magasabb. E szokatlan jelenségnek oka lehet Tata város közelsége, egy-egy plébános vagy lelkész hatása, illetve a katolikus és a református felekezet egymásra hatása, szokásainak cseréje az együttélés során. Végül pedig két mikrotörténeti esettanulmány fókuszpontot teremt, elkészítésekor olyan folyamatokra figyelhetünk fel, amelyek egy makrovizsgálat során nem feltétlenül bukkannak a felszínre.